

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33728
Nom: Pedagogia familiar
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 4,5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1307 - Grau Pedagogia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1307 - Grau Pedagogia	Intervención Socioeducativa II	OPTATIVA

COORDINACIÓ

SAHUQUILLO MATEO PIEDAD MARIA

RIQUELME SOTO VERONICA

RESUM

La matèria de Pedagogía Familiar, de la qual presentem aquesta guia, s'integra en el Títol d'Pedagogia que es va aprovar pel Reial Decret 1393/2007 i que comença en la Universitat de València en el curs 2009-2010.

Aquesta disciplina suposa una aposta ferma i innovadora des de la Universitat de València, concretament des de la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, en el marc del EEES. Així, comença la seva marxa en aquests moments sent de caràcter optatiu en els nous plans d'estudi.

Pedagogia Familiar capacita a l'alumne en l'àmbit relacionat amb les tasques d'educació, formació i intervenció en l'àmbit socioeducatiu (tant en l'àmbit formal, no formal com informal de l'educació), concretament en el camp de l'educació especialitzada amb les , de desenvolupament comunitari i promoció social i de planificació, gestió i avaluació en l'àmbit en el qual ocupa les seves funcions, trobant-se per tant més vinculat a aquestes àrees.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Que els estudiants adquirisquen compromís amb la identitat, desenrotllament i ètica professional

Que els estudiants adquirisquen el compromís ètic actiu amb els drets humans i amb la sostenibilitat.

Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'adaptació a situacions noves.

Que els estudiants adquirisquen la capacitat d'organització i planificació.

Que els estudiants adquirisquen la capacitat de resoldre problemes i prendre decisions.

Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a desenrotllar, promoure i dinamitzar habilitats de comunicació interpersonal.

Que els estudiants adquirisquen la capacitat per a integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en distints contextos.

Que els estudiants apliquen estratègies i tècniques de tutorització, entrenament, assessorament entre iguals, consulta i orientació en processos educatius i formatius.

Que els estudiants avaluen els processos d'ensenyança-aprenentatge i els agents educatius.

Que els estudiants compreguen els referents teòrics que constitueixen al ser humà com a protagonista de l'educació.

Que els estudiants coneguen els principis i fonaments de l'atenció a la diversitat en educació i desenrotllen i coordinen intervencions educatives amb persones o grups, amb necessitats educatives especials, en situacions de risc, de desigualtat o discriminació per raó de gènere, classe, ètnia, edat, religió i discapacitat.

Que els estudiants desenrotllen estratègies i tècniques per a promoure la participació i l'aprenentatge al llarg de la vida.

Que els estudiants desenrotllen la innovació i la creativitat en la pràctica professional

Que els estudiants desenrotllen una capacitat crítica i autocrítica.

Que els estudiants reconeguen i respecten a la diversitat i fomenten la interculturalitat.

Que els estudiants sàpien conèixer i comprendre els processos d'ensenyança aprenentatge i la seua incidència en la formació i desenrotllament integral de les persones i comunitats.

Que els estudiants sàpien elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius.

Que els estudiants sàpien elaborar instruments per a l'arregleplega i anàlisi d'informació educativa.

Que els estudiants siguen capaços d'analitzar i sintetitzar.

Que els estudiants siguen capaços d'aplicar i coordinar programes i metodologies educatives de desenrotllament personal, social i professional.

Que els estudiants siguen capaços d'avaluar polítiques, institucions i sistemes educatius.

Que els estudiants siguen capaços d'avaluar recursos educatius i formatius.

Que els estudiants siguen capaços d'organitzar i gestionar centres, institucions, servicis i recursos educatius i formatius.

Que els estudiants siguen capaços d'utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi i context professional.

Que els estudiants siguen capaços de comunicar-se de manera professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.

Que els estudiants siguen capaços de desenrotllar un aprenentatge autònom al llarg de la vida.

Que els estudiants siguen capaços de diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per a fonamentar les accions educatives.

Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans, programes, projectes accions i recursos educatius en diferents contextos.

Que els estudiants siguen capaços de dissenyar plans de formació del professorat, de formadors i d'altres professionals, adequats a les noves situacions, necessitats i contextos.

Que els estudiants siguen capaços de dissenyar programes, projectes i propostes innovadores de formació i desenrotllament de recursos formatius en contextos laborals, familiars i institucionals en les modalitats presencials i virtuals.

Que els estudiants siguen capaços de facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals.

Que els estudiants siguen capaços de gestionar la informació.

Que els estudiants siguen capaços de realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes educatives.

Que els estudiants siguen capaços de reconèixer i valorar els processos afectius.

Que els estudiants siguen capaços de supervisar i avaluar plans, programes, projectes i centres.

Que els estudiants tinguen iniciativa i esperit emprenedor.

Que els estudiants tinguen la capacitat de treballar en equips multi i interdisciplinaris.

Que els estudiants tinguen la capacitat per a realitzar investigacions educatives en diferents contextos.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Conceptualització i evolució de la família i el menor

Aquesta Unitat Temàtica obeïx a la necessitat de comprendre com es conceptualitza i ha anat evolucionant la família com agència educadora de primer ordre en relació amb el menor, en el marc de la nostra disciplina. Per a això, després d'haver estudiat la necessitat i importància de la mateixa i del menor com subjecte de necessitats i drets, ens embarquem en la seva anàlisi en profunditat, atenent a la conceptualització de la família i a les funcions que aquesta ha d'ocupar i a les diferents tipologies familiars que el menor viurà el seu procés educatiu i de desenvolupament, diferenciades sota tres criteris: formes, dinàmica familiar i problemàtica bàsica. Aquest constituïx sens dubte un dels aspectes conceptuals més importants de la disciplina i, al mateix temps, de l'acompliment professional futur dels nostres alumnes. Al seu torn, acredita cert gradient de complexitat que es justifica, entre uns altres, des de la dificultat intrínseca que comporta l'anàlisi i estudi d'aspectes com els ja assenyalats. En la Unitat s'incorpora, a més, l'anàlisi de les diferents perspectives des de les quals s'ha conceptualitzat a la família i al menor que coexisteixen en la disciplina, a fi de dotar a l'alumne de diferents eines per a escometre els estudis sobre la disciplina. D'aquesta manera, aquesta Unitat Didàctica resulta especialment propícia per a realitzar diferents activitats d'aprenentatge, tal com ocorrerà en les següents, donada el vessant aplicat de la nostra assignatura.

2. L'Educació familiar com a competència parental

Esta Unitat centra la seua atenció en una de les dimensions definitòries de l'educació familiar: la família com a espai educatiu. Serà en la següent Unitat Didàctica on l'alumne s'endinsa en la complexitat de l'educació familiar des de l'àmbit professional, però en este cas s'entén com a competència parental, com a responsabilitat original i pròpia de pares i mares.

En este sentit, al llarg dels tres temes que componen esta segona Unitat ens endinsarem en els principis sobre els quals se sustenta l'educació del menor en el context familiar i que servixen de referent en el quefer quotidià de tantes famílies, així com en la complexitat dels Estils educatius com a constructes que servixen de guia i que es configuren a partir de la pròpia pràctica educativa.

No hi ha dubte que tot això s'aborda tenint present al menor com a subjecte actiu però també receptor de l'educació familiar. En definitiva serà ell qui es constituïska en objecte de

l'educació dels seus pares però sobretot qui reba, de primera mà, les influències derivades d'esta educació per a la seua construcció personal i social.

3. L'educació familiar como a competència professional: tendències, problemes i desafiaments

La tercera i última Unitat temàtica de la nostra assignatura centra la seva atenció en la labor dels professionals en l'àmbit de l'educació familiar, recollint plantejaments essencials en relació amb la labor que ocupen però també amb les situacions complexes que, amb freqüència, han d'afrontar i els enfocaments des dels quals, majoritàriament, treballen. A través dels temes que componen aquesta Unitat l'alumne anirà endinsant-se en diverses qüestions directament vinculades amb el seu futur desenvolupament professional, si bé la unió teoria-pràctica professional ha vingut plantejant-se al llarg de tots els temes anteriors també. Les estratègies que poden engegar-se per a treballar amb les famílies així com els recursos a utilitzar seran objecte d'estudi al llarg d'aquesta Unitat temàtica, atenent en tot moment a la labor del professional i a la necessitat d'implicar activament a les famílies. Tal com ocorria en les dues Unitats anteriors, al llarg d'aquest l'alumne realitzarà diferents activitats d'aprenentatge en les quals serà necessari aplicar els coneixements que es van adquirir.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	25,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	7,50
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

Metodologia orientada al treball sobre la totalitat del grup-classe:

- Lliçó Magistral Participativa
- Aprenentatge cooperatiu i autònom
- Discussió en grup, debat, etc.

Metodologia orientada al treball en xicotet grup o individual:

- Pràctiques d'aula: aplicacions de la teoria, estudis de casos, solució de problemes, aprenentatge de l'ús de proves i instruments
- Informes
- Tutories

- Seminaris
- Prova escrita o oral

AVALUACIÓ

Es durà a terme una avaluació contínua i final a través de diferents activitats que permeten conèixer el grau de coneixements, destreses i habilitats obtingudes al llarg de la matèria. Estes activitats es presenten a continuació:

- Quadern d'activitats d'aprenentatge: A través del quadern d'activitats d'aprenentatge, l'alumnat integrarà les produccions realitzades al llarg del procés d'aprenentatge (síntesi de lectures, resolució de casos, activitats pràctiques, qüestions, etc). La puntuació assignada a esta tasca d'avaluació equival al 30% de la nota final.
- Treball d'investigació-Pòster: Mitjançant el present treball es pretén que l'alumnat treballe al llarg de l'assignatura sobre una temàtica relacionada amb l'àmbit de la Pedagogia Familiar, bé siga un recurs d'actuació o sobre una problemàtica concreta. La puntuació assignada a esta tasca d'avaluació equival al 20% de la nota final.
- Prova escrita: A partir de la prova escrita, l'alumnat haurà de resoldre un cas pràctic que permeta posar en pràctica el treballat al llarg de la matèria mitjançant l'estudi de la mateixa a partir dels materials proporcionats i la lectura realitzada. La puntuació assignada a esta tasca d'avaluació equival al 50% de la nota final.

*Per a superar l'assignatura, els/as estudiants hauran d'aprovar els tres apartats de l'avaluació.

Normativa de la Universitat de València sobre actuacions fraudulentas i ús de la intel·ligència artificial

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentas (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa la intel·ligència artificial), que no haja sigut prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a la confecció de materials d'avaluació, implicarà que aquests no es consideren d'autoria pròpia i seran tractats segons la normativa vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la Universitat de València (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

RB1: Cánovas, P. y Sahuquillo, P. (2014) Familias y menores: retos y propuestas pedagógicas. Tirant lo Blanch.

RB2: Mèlich, J. C. (2021). *La fragilidad del mundo: ensayo sobre un tiempo precario*. Tusquets.

RB3: Orte, C., Pascual, B., & Sánchez-Prieto, L. (2024). *La formación de los profesionales en programas de educación familiar: claves para el éxito*. Ediciones Octaedro.

RB4: Sahuquillo, P., Riquelme, V. y Cánovas, P. (2022). *Educación, familias e infancia: desafíos y propuestas*. Tirant lo Blanch.

RB5: Torío, S.; Rodríguez, y García-Pérez (2022). La parentalidad positiva y la teoría de la autodeterminación: un avance en la formación parental. En S. RIVAS; BELTRAMO, C. (Coords.) *Parentalidad positiva. Una mirada a una nueva época*. Pirámide. (pp. 47-65).

RB6: Torre Puente, J. C. (2001). *Orientación familiar en los contextos escolares*. Universidad Pontificia de Comillas.

Referències complementàries

RC1: Aguilar, M.C.(2002) Educación familiar: Una propuesta curricular y disciplinar. Aljibe.

RC2: Barudy, J., Dantagnan, M. (2006) Los buenos tratos a la infancia. Gedisa.

RC3: Barudy, J., Dantagnan, M. (2010) Los desafíos invisibles de ser madre o padre: manual de evaluación de las competencias y la resiliencia parental. Gedisa.

RC4: Beck, U., Beck-Gernsheim, E. (2003) La reinención de la familia. Paidós

RC5: Broffenbrenner, U.(1987) La ecología del desarrollo humano. Paidós

RC6: Buxarrais, M.R., Zeledón, P. (2004) La familia un valor cultural. Desclée De Brouwer.

RC7: Cánovas,P.,Sahuquillo,P. (2007) La mediación familiar en López, R. (Coord.) Las múltiples caras de la mediación. Valencia: Universitat de València. 119 145.

RC8: Cánovas,P.,Sahuquillo,P. (2010) Educación y diversidad familiar: aproximación al caso de la monoparentalidad. *Educatio Siglo XXI*. 28,1, 109-126.

RC9: Cánovas,P.,Sahuquillo,P. (2010) Educación familiar y mediación televisiva. *Revista Interuniversitaria de Teoría de la Educación*. 22, 117-140.

RC10: Cyrulnik, B. (2009) El amor que nos cura. Gedisa.

RC11: Cánovas Leonhardt, P.; Sahuquillo Mateo, P. M.; Císcar Cuñat, E. y Martínez Vázquez, C. (2014). Estrategias de intervención socioeducativa con familias: Análisis de la orientación familiar en los servicios especializados de atención a la familia e infancia de la comunidad valenciana. *Educación XX1*, 17 (2), 265-288. doi: 10.5944/educxx1.17.2.11491

RC12: Císcar, E.; Martínez, C.; Cánovas, P.; Sahuquillo, P. (2009). *Orientación Familiar. De la capacidad de la funcionalidad*. Tirant lo Blanch.

RC13: Ferré, A. (2022). *Cuéntalo con muñecos. Orientaciones prácticas para terapia y asesoramiento*.

Octaedro.

RC14: González Vázquez, A. (2021). *Las cicatrices no duelen*. Planeta.

RC15: Gonzalo Marrodán, J. L. (2021a). *Traumaterapeutas en la caja de arena*. Sentir.

RC16: Gonzalo Marrodan, J. L. (2021b). *Una nueva vida florece. Historia resiliente de mi adopción*. Sentir.

RC17: Jiménez Ramírez, G. Y., Cortes Flores, A., & Luna Jiménez, M. D. (2024). Estrategias de acompañamiento familiar en la educación preescolar durante el contexto mexicano de la pandemia. *Actualidades Investigativas en Educación*, 24(3), 132-165.

RC18: Martínez Torralba, M. A. y Vásquez-Bronfman, A. (2006) *La resiliencia invisible: infancia, inclusión social y tutores de vida*. Gedisa.

RC19: Melero, R. y Cantero, M. J. (2021). Validación del Cuestionario de Apego Adulto-Revisado (CAA-r). *Revista de psiquiatría y salud mental*. <https://doi.org/10.1016/j.rpsm.2021.09.003>

RC20: Orte, C.; March, M.; Ballester, L.; Touza, C.; Fernández, C.; Oliver JL.. (2008) *Programa de Competencia Familiar (PCF). Manual del Programa de Competencia Parental. Manual del formador y de la formadora*. Fundación La Caixa.